

Lo general Margarit.

"Iustum et tenacem
propositi virum"

Horaci.

I.

de 1640 a 1659.

Ja lo raig derrer del sol
fuig de la torra mes alta
del castell de l'Empurdà
l'antich castell de la plana.
Los cavalls tots esbrufegan
en mitj dels llebrers que saltan,
y retrunyen dins del pati
soroll de corns y petxadas;
qu'ab sos alegres companys
en Margarit ve de casa.
Juan sa mare l'veu qu'arriba
ne posa trista la cara.
— Ey mon fill que m' dau d'engunia!
— Perque mare eixas paraulas?
quan tenia los dotze anys
me n' fereu tirar las armas
y gojora me rebiau
al venir de las montanyas—
— Mes avuy teniu vint anys

ja m'ixen pèls de barba,
vuy que contra 'ls de Castella
se sent lo crit de venjança
en lloch de segar pèls boscos
deven moure las batallas;
cada cop que 'us veig mon fill
à mos ulls venen las llàgrimas,
; ay casa dels Margarits
ja s'ha perdut ta missaga!
t'hauré de veure acabar
sola trista y menyspreada.....

Entorn la taula sopant
en Margarit no trincava,
juntas las cellas, los ulls
relluint de fort coratge
Mal haja qui s' diverteix
quan de dol plora la patria...
no son taulas ni festins
ni necesito viandas,
sanch vull beure... I pel sòl
rabot la copa endaurada---

Tresca encara era la tinta,
 no se feya prop d'un any
 qu'es rendia Barcelona,
 y eran firmadas las paus
 quan a' la batalla de Fransa
 contra l'rey en Felip Mart,
 de n' Hocquincourt y en Dardena
 francesos y catalans,
 lo gran exercit entraba
 ab en Margarit devant.

~~ai tenent~~ La guerra entrant per las vilas
 deixaba un reguer de sanch,
 a' la plana de Girona
 arreu segaban los camps
 recullint blats y cibadas,
 chint tronà l' temporal
 y á las armas Barcelona,
 ben barrats los seus portals,
 fogueras de nit ~~en~~ bluhian
 de sas montanyas a' dalt.
 No hi valian las batudas
 ni ls' exercito castellans,
 ferm, constant, infatigable,

retornaba ab nou afany
sols de sa fe'acompanyat
lluny en terra forastera
malehi cent cops la pau.

Enviat ~~Nansa~~ las cartas
del misatjer al devant

— Es lo perdo' que 'us envian

— ~~De~~ No'l' vull ni l' pendré may,
Catalunya que m' perdonia

— Et vostra terra tornau

— Aruy ja no puch armarme
guerra y llibertat cridant;
aipins entro a Catalunya
no tot sol. ni renegat,
no m' pot lo rey perdonarme
sols Deu m'ha de perdonar.

Lo personatge d'aquest romans se compren qu'es
eu Joseph de Margarit del castell d'Impurdá, prop
de la Ribal. Los fets concordan ab lo que diuhem
de la guerra dels segadors Balaguer, Feliu, Blanch
é' Ulla y altres.

Déu anys que la guerra dura
 per las llibertats y 'ls fur,
 segadors la comensaren
 sos heroes ja son difunts,
 mes no minva la fermesa
 ni l'valor minva un sol punt,
 qu'heren de llur amor patri
 es en Margarit avuy.

Fà deu dura la guerra,
 de Barcelona en los murs
 la bandera encara aquantan
 los mes fermes y resolut.

Joan d'Àustria la sitia
 en via lo canó retruny
 y castellans l'escometen
 cada jorn ab mes enuig;
 misatjers van per fer tractes
 mes retornan abatuts.

— Dizeu al rey que 'us envia
 que encara l'espasa empuny'
 guerra mort li tinc jurada
 pactes ab lo rey no vull —

Mes la gran ciutat ploraba
Plàgrimas de sanch sos ulls;
pèls carrers l'herba creixia
com dins lo camp dels difunts,
cridaban ~~les~~ las tristas mares
pèls seus anjels menuts
y l'vell esclafia en riure
miraba apretant los punys,
los badalls del fill morintse
que la fum escardalenca, ^{l'angòria del moribund;}
la peste ab son bas impur,
negras alas estenian
de la ciutat al demunt.

Pola pobre y abatuda
un forn obria sos murs
y en Margarit s'allunyaba,
que per ell perdó no hihagut:
dins del mar dalt la galera
veient la ciutat ja lluny,
senti que al pès de sos parpres
quelgòm li entelaba 'ls ulls.
